

mutató kis könyvet a középiskolák poétikai osztálya számára kötelező olvasmánnyá kellene tenni.

Zsigmond Ferenc.

C. H. Becker : Robert Gragger. Eine Gedächtnisrede. (Ungarische Jahrbücher VII. 1.) Ez az emlékbeszéd, melyet Becker porosz kultuszminister tartott a berlini egyetem aulájában a Gragger Róbert emlékére rendezett gyászünnepélyen, jelentőségében messze túlhaladja a szokványos emlékbeszédeket. A porosz kultúrpolitika nagynevű intézője nemcsak Gragger Róbertnek emelt ezen beszédével maradandó emléket, hanem újra kifejezésre juttatta a magyar kulturális törekvések iránti benső rokonérzését. Bennünket magyarokat a külföld sohasem kényeztetett el, hozzá lehettünk szokva, hogy irodalmunkról, művészetünkről, állami életünkről még a hozzánk legközelebb álló népek körében is a legfantasztikusabb vélemények helyesebben tévhittek voltak elterjedve. Ez a beszéd a magyar kulturális élet olyan beható, megértő és szerető ismeretéről tesz tanúbizonyságot, amilyenre eddig nem volt példánk. Ezt elsősorban Gragger Róbertnek köszönhetjük, aki egy évtizeden át fáradhatatlanul dolgozott azon, hogy a magyar-német kulturális kapcsolatokat politikától mentesítve, tudományosan megalapozva kifejlessze. Tette pedig ezt a magyar történelem legvégzetesebb tíz esztendejében, amikor a külföldön ellenségeinké volt a szó és mi némaságra voltunk kárhozzatva. Hogy a porosz kultuszminister ilyen beszédet mondhatott róla a berlini egyetem aulájában a német szellemi élet egybegyűlt kimagasló egyéniségei előtt, az kizárólagosan az ő érdeme. Becker világosan látta meg Gragger jelentőségét mind a német, mind a magyar szellemi élet szempontjából. Az alkalmyszerűség nem csábítja őt el az objektivitás útjáról, de azért minden szavából kiérzethető a csodálat Gragger nagy teljesítményei iránt. Behatóan boncolja Gragger egyéniségét, tudományos és kulturális működését. Lelki analizise túlnő az egyéni lélekanalízis keretén és elvi jelentőséget ölt. Gragger kettős (német-magyar) származásából vezeti le azt a tehetséget, hogy közvetíteni tudott a két nemzet között, mert a kettő között állványt, mindkettőt meg tudta érteni és bírálni. Innen az a törekvése, hogy a benne élő kettőséget a két

nemzet között való kultúrkapcsolat megteremtésével győzze le. Működése egyrészt tudományos-propagatív, másrészt kultúrpolitikai szervező. Az elsőt szolgálja tudományos munkáinak és kiadványainak egész sorozatával, melyeket Becker részletesen ismertet, a másikat nagy kultúrintézmények létesítésével, mint amilyenek elsősorban a Magyar Intézet és a Collegium Hungaricum. Nagyon meleg szavakat talál végül Becker Gragger emberi egyéniségének jellemzésére, melyben nagy ellentétek harmonikusan olvadtak össze. Egyéniségének legnagyobb hatóerejét és varázsát jóságában látja. Becker Németországnak elismerten legjobb szónokai közé tartozik, de ez az emlékbeszéde még az ő művei közül is kiválik nemcsak tartalmi mélységével, hanem formai és szerkezeti szépségével. Számunkra azonban különösen jelentős, mert hitvallás a magyar német kultúrkapcsolat továbbfejlesztése mellett. Vigasztalóva érezzük ki belőle, hogy Gragger Róbert nem élt hiába. *rl.*

Laczkó Géza : Sátán Trismegistos olvasója. Laczkó Géza huszonhárom novellájában görbe tükröt tart az élet elé: csupa torz alakot, helyesebben torz lelket rajzol, értelmetlen életeket, elcsúszott egzisztenciákat. Bács Andor a feleségéért sikkaszt, hogy körülvessze az élet minden szépségével és amikor letartóztatják, a felesége elhagyja. De nem ez a tragédiája. Amikor kiszabadul és vagyona megduplázódik, a felesége újra visszakivánczik hozzá. Csak a pénzéért szerette. Ezt nem bírja ki. Ilyen lelki tragédia zülleszt el Lovag Niedzelszkyt is. Egy asszony miatt harapja le az állatselídítőnek félarcát Fedra, a nőstény-tigris. Lenyüggősen szomorú «A károgó virág», a pesti nagyúri gyermek, aki első emberi szóul a varjúkárogást tanulja meg, mert nincs, aki törődjön vele. Még jobban elmélyíti ennek a novellának tragikus alaphangját a kerete: a hajnali piszkos kávéház, ahol ezt a történetet a lezúllott újságíró a szerzőnek elbeszéli. Nagyon maiak ezek az elbeszélések és nagyon fájnak. Legjobban a szerzőnek fájnak. Mintha csak sok életesalódását, életundorát akarná magából kiírni, szinte kéjelegni látszik helyenkint a magyar nyelv legmocskosabb szavainak halmozásában, de megérezzük, hogy ez nála nem felületes naturalizmus, hanem — bár-